

פרפרים בגן הבוטני- ניטור השוואתי של פרפרים באורנים

סתו טלל¹, מיכל (מוקי) גרוס², רחלי שוורץ-צחור³ ויורם ירושלמי¹
¹המחלקה לביולוגיה, החטיבה האקדמית ²הגן הבוטני, מכללת אורנים, ³פארק הטבע- רמת
הנדיב, זיכרון יעקב

muky.gross@gmail.com

פעילותם החשובה של פרפרי היום כמאביקים של מיני צמחים רבים עשויה להיפגע עקב ירידה בגודל אוכלוסיותיהם של חלק ממיני הפרפרים והסכנה להיעלמותם מנוף הארץ. גנים בוטנים ואחרים העשירים במגוון מיני צומח עשויים לשמש מוקד משיכה לפרפרים ולסייע בשמירה ובשיקום אוכלוסיותהם.

תוכנית ניטור של תחנות מאר"ג (מערך אקולוגי רב גורמי) ומסלולי ניטור של מתנדבים החלו לפעול בארה"ב ובאירופה לפני כשלושים שנה. המטרה הייתה להקים רשת מידע על החי והצומח בסביבתו הטבעית, על מנת ליצור בסיס נתונים מקיף ומהימן שיוכל לשרת את החוקרים, המתכננים ומקבלי ההחלטות בבואם לגבש מדיניות שימור או פיתוח באזורים שונים. בישראל הוקם לאחרונה מערך לאומי לניטור פרפרים ובנוסף, הוקמה רשת של שש תחנות לאורך גרדיאנט צפון (הר מירון) - דרום (להבים) לפני כעשור, ופעילות ניטור מסודרת נערכת בחלק מהתחנות מזה 3-4 שנים.

לאחרונה נוצר שיתוף פעולה ביוזמת מנהלת הגן הבוטני, בין ביולוגים באורנים, חוקרים מפארק הטבע ברמת הנדיב שליד זיכרון יעקב ואגודת חובבי הפרפרים הישראלית שהוביל לפרויקט המתואר בקמפוס אורנים. מטרת המחקר היא לעמוד על ההבדלים בין מיני הפרפרים אותם ניתן למצוא בגן הבוטני שבאורנים – באיזור הבלתי מופרע המייצג את הצומח הטבעי של גבעות טבעון, לבין הפרפרים בצמחיה המטופחת בגינות אורבני אופייני, שבשדרה המרכזית של הקמפוס. ניטור הפרפרים שהחל השנה יוכל לספק מידע אודות מיני הפרפרים המגיעים לכל אחד מהאזורים הנבדקים ואודות מיקומם וכמותם של הצמחים הפונדקאים מהם ניזונים הזחלים. מידע זה מתוכנן להוות בסיס לבניית מסלולי הליכה עונתיים בעקבות פרפרים בגן הבוטני, שתילה של צמחים פונדקאים ברחבי הקמפוס בכדי לתמוך בשימור אוכלוסיות מינים ייחודיים לאזור ועוד. הנתונים יצורפו למאגר נתוני המאר"ג מחד, ולנתוני המערך לניטור פרפרים לאומי בישראל, מאידך. הניטור כולל זיהוי ורישום מספר הפרפרים מכל מין, כמו גם רישום נתונים א-ביוטיים, היכולים להשפיע על פעילות הפרפרים – טמפרטורה, לחות יחסית, עוצמת רוח וכיסוי עננים. עד כה נמצאו באורנים 35 מיני פרפרים המייצגים את כל המשפחות הידועות בארץ, ביניהם הצבעוני הקשוט, הנדיר יחסית.

מילות מפתח: פרפרים, צבעוני קשוט, ניטור, גן בוטני

דרך הצגה מועדפת: פוסטר